

HORACE

Séance 2

SATIRES

LIVRE I, 9

L'orchidoclaste

Ibam forte **Via Sacra**, sicut meus est mos,
nescio quid meditans **nugarum**, totus in illis :
accurrit quidam notus mihi nomine **tantum**
arreptaque manu '**quid agis**, dulcissime rerum ?'
'Suaviter, ut nunc est,' inquam 'et cupio omnia quae vis.' 5
Cum **adsectaretur**, 'numquid vis ?' **occupo**. At ille
'noris nos' inquit ; 'docti sumus.' Hic ego '**pluris**
hoc' inquam 'mihi eris.' **Misere** discedere quaerens
ire modo **ocius**, interdum consistere, in aurem
dicere nescio quid **puero**, cum sudor ad **imos** 10
manaret **talos**. 'O te, **Bolane**, **cerebri**
felicem' aiebam tacitus, cum quidlibet ille
garriret, **vicos**, urbem laudaret. Ut illi
nil respondebam, 'misere cupis' inquit 'abire :
iamdudum video ; sed **nil agis** : **usque** tenebo ; 15
persequar hinc quo nunc iter est tibi.' 'nil opus est te
circumagi : quemdam volo visere non tibi notum ;

trans Tiberim longe **ubat** is prope **Caesaris hortos.**'
 'nil habeo quod agam et non sum piger: usque sequar te.'
demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus, 20
 cum gravius dorso **subiit** onus. Incipit ille :
 'si bene me novi, non **Viscum** pluris amicum,
 non **Varium** facies ; nam quis me scribere plures
 aut **citius** possit versus ? quis membra movere
 mollius ? invideat quod et **Hermogenes**, ego canto.' 25
 interpellandi locus hic erat : 'Est tibi mater,
cognati, quis te salvo est opus ?' 'Haud mihi quisquam.
 Omnes **composui.**' 'Felices. nunc ego resto.
Confice ; namque **instat** fatum mihi triste, **Sabella**
 quod puero cecinit divina **mota anus urna** : 30
 "Hunc neque **dira** venena nec hosticus auferet ensis
 nec **laterum dolor** aut tussis nec **tarda podagra** :
garrulus hunc **quando** consumet **cumque : loquaces**,
 si sapiat, vitet, **simul atque** adoleverit aetas.'

Ventum erat ad **Vestae**, quarta iam parte diei 35
 praeterita, et casu tum respondere **vadato**
 debebat, quod ni fecisset, perdere **litem**.
 'Si me amas,' inquit 'paulum hic **ades.**' 'Inteream, si
 aut **valeo** stare aut novi civilia iura ;
 et propero quo scis.' '**Dubius** sum, quid faciam', inquit, 40
 'tene relinquam an rem.' 'Me, **sodes.**' 'Non faciam' ille,
 et praecedere coepit ; ego, ut **contendere** durum
 cum victore, sequor. 'Maecenas quomodo tecum ?'
 hinc repetit. 'Paucorum hominum et mentis bene sanae.
 Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes 45
 magnum **adiutorem**, posset qui ferre **secundas**,
hunc hominem velles si tradere : dispeream, **ni**

summoses omnes.' 'Non isto vivimus illic,
 quo tu **rere**, modo ; domus hac nec purior ulla est
 nec magis his **aliena** malis ; nil mi **officit**, inquam, 50
ditior hic aut est quia doctior ; est locus uni
 cuique suus.' 'Magnum narras, vix credibile.' 'Atqui
sic habet.' 'Accendis quare cupiam magis illi
 proximus esse.' 'Velis **tantummodo** : quae tua virtus,
expugnabis : et est qui vinci possit eoque 55
 difficiles aditus primos habet.' '**Haud mihi deero** :
 muneribus servos corrumpam ; non, hodie si
 exclusus fuero, **desistam** ; **tempora** quaeram,
occurram in **triviis**, **deducam**. Nil sine magno
 vita labore dedit mortalibus.' haec dum agit, ecce 60
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus et illum
 qui **pulchre** nosset. cCnsistimus. 'Unde venis et
 quo **tendis** ?' rogat et respondet. **Vellere** coepi
 et **pressare** manu **lentissima** brachia, **nutans**,
distorquens oculos, ut me **eriperet**. **Male salsus** 65
 ridens dissimulare ; meum **iecur** urere **bilis**.
 'Certe nescio quid secreto velle loqui te
 aiebas mecum.' 'Memini bene, sed meliore
 tempore dicam ; hodie **tricesima sabbata** : vin tu
curtis Iudaeis **oppedere** ?' 'Nulla mihi' inquam 70
 'religio est.' 'At mi : sum paulo infirmior, unus
 multorum. Ignosces; alias loquar.' Huncine solem
 tam nigrum surrexe mihi ! Fugit improbus ac me
sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
 adversarius et 'quo tu, turpissime ?' magna 75
 inclamat voce, et '**Licet antestari** ?' Ego vero
oppono auriculam. Rapit in ius ; clamor **utrimque**,
 undique **concursum**. Sic me servavit Apollo.

Autoportrait d'Horace

Afin d'équilibrer quelque peu la longueur de nos séances, nous avons découpé en trois morceaux la satire 6 du livre I. En voici la deuxième partie :

Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis 65
mendosa est natura, **alioqui** recta, velut si
egregio **inpersos** rependas corpore **naevos**,
si neque **avaritiam** neque **sordes** nec **mala lustra**
obiciet vere quisquam mihi, purus et **insons**,
ut me collaudem, si et vivo carus amicis, 70
causa fuit pater his ; qui **macro** pauper **agello**
noluit in **Flavi ludum** me mittere, magni
quo pueri magnis e centurionibus orti
laevo suspensi loculos tabulamque lacerto
ibant **octonos** referentes idibus aeris, 75
sed **puerum** est ausus Romam portare **docendum**
artes quas doceat quivis eques atque senator
semet prognatos. Vestem servosque sequentes,
in magno ut populo, siqui vidisset, **avita**
ex **re** praeberi **sumptus** mihi crederet illos. 80
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
circum doctores **aderat**. Quid multa ? pudicum,
qui primus virtutis honos, servavit ab omni
non solum facto, verum **opprobrio** quoque turpi
nec timuit sibi ne vitio quis verteret **olim** 85
si **praeco** parvas aut, ut fuit ipse, **coactor**
mercedes sequer ; neque ego essem **questus** ; at hoc nunc
laus illi debetur et a me gratia maior.

Nil me **paeniteat** sanum patris huius, eoque
 non, ut magna **dolo** factum negat esse suo pars, 90
 quod non **ingenuos** habeat clarosque parentes,
 sic me defendam. Longe mea **discrepat** istis
 et vox et ratio. Nam si natura iuberet
 a certis annis **aevum remeare** peractum
 atque alios **legere** ad **fastum** quoscumque parentes 95
 optaret sibi quisque, meis contentus honestos
fascibus et **sellis** nollem mihi sumere, demens
 iudicio volgi, sanus fortasse **tuo**, quod
 nollem onus haud umquam solitus portare molestum.
 Nam mihi **continuo** maior quaerenda foret res 100
 atque salutandi plures, ducendus et unus
 et comes alter, uti ne solus rusve **peregreve**
 exirem, plures **calones** atque caballi
 pascendi, ducenda **petorrita**. Nunc mihi **curto**
 ire licet mulo vel, si libet, usque **Tarentum**, 105
mantica cui **lumbos** onere **ulceret** atque eques **armos**.
 Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli,
 cum **Tiburte via** praetorem quinque secuntur
 te pueri, **lasanum** portantes **oenophorumque**.

Hoc ego commodius quam tu, praeclare senator, 110
 milibus atque aliis vivo : quacumque libido est,
 incedo solus, percontor quanti **holus** ac **far**,
fallacem circum **vespertinumque** pererro
 saepe forum, adsisto divinis, inde domum me
 ad **porri** et **ciceris** refero **laganique catinum**. 115
 Cena ministratur pueris tribus et **lapis albus**
 pocula cum **cyatho** duo sustinet, adstat **echinus**
 vilis, cum **patera guttus**, **Campana supellex**.